

Fanfiction – ett sätt att hitta skrivglädjen

Litteraturvänner världen runt vet att det finns få saker som är så inspirerande som en riktigt spännande berättelse, med personliga karaktärer, engagerande handling och en väluppbyggd miljö. En historia som är så kraftfull att den suger sig fast i läsaren, och som man bara vill att ska fortsätta och fortsätta, även då författaren själv valt att avsluta sin berättelse. Under de senaste åren har litterära superfenomen som *Harry Potter* och *Sagan om Ringen* samlat stora internationella fanbaser på internet, där bokvänner inspirerade av sina favoritberättelser diskuterar och delar med sig av sina egna tolkningar, karaktärsbeskrivningar och fortsättningar på de verk de beundrar och uppskattar. Det här fenomenet, som kallas för fanfiction, förenar och aktiverar dagligen många unga människor i kärleken till litteratur och kreativt skrivande, och kan därför vara spännande att känna till både för blivande och mer erfarna modersmåls lärare. Eftersom jag själv är inbiten fanfictionentusiast och tror på att fanfictionens arbetsmetoder kunde vara nyttiga också inom modersmålsundervisningen, vill jag här med denna korta artikel presentera varför jag tycker att just fanfiction kunde vara en intressant och mångsidig arbetsmetod.

Att ta berättelsen i egna händer

Vad går då egentligen fenomenet fanfiction ut på och hur börjar en ung människa skriva sina egna berättelser? Mer om detta vet Maja, 19 år och nyutexaminerad student, som nu aktivt skrivit fanfiction i ungefär två års tid.

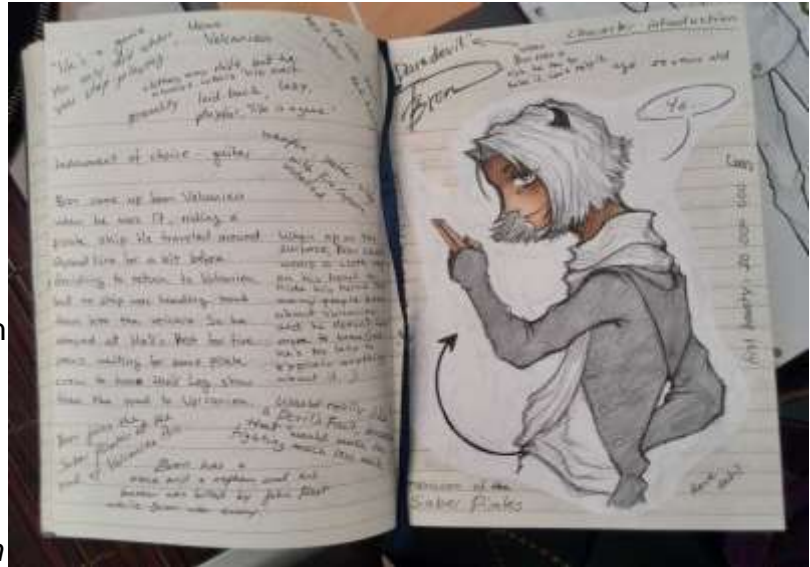
Att skriva fanfiction innebär kortfattat förklarar att skribenten lånar en viss aspekt ur en redan publicerad berättelse, t.ex. en karaktär eller miljön, och sedan skapar en egen story med hjälp av dessa verktyg.¹ Fanfiction kan skrivas om nästan vad som helst, allt från datorspel till tecknade serier kan fungera som inspirationskälla, och vanligt är också att skribenterna publicerar sina alster på stora internetarkiv som t.ex. nätsidan fanfiction.net. Som för många andra kom den första kontakten med fanfiction för Maja att inspireras av en populär japansk mangaserie, som väckte lusten att själv berätta vidare och pröva på att skriva något eget:

---

¹ Se t.ex. Olin-Scheller & Wikström, sid sju eller <http://sv.wikipedia.org/wiki/Fanfiction>

– Jag började läsa fanfiction redan i högstadiet, men jag skrev ingenting eget innan jag hittade en serie som verkligen inspirerade mig, berättar Maja då jag frågar henne om hur det kom sig att hon började läsa och skriva fanfiction.

– Tidigare skrev jag mer sporadiskt om karaktärer ur olika serier som jag gillade, men just nu koncentrerar jag mig helt

Ovan: Planering för Majas berättelse

på min egen story som utspelar sig i samma värld som min favoritmanga **One Piece**. Jag har skapat en helt egen berättelse med egna karaktärer, och jag publicerar två kapitel per vecka på fanfiction.net, där jag får respons och kommentarer på det jag skriver. Jag har gjort upp en långtgående plan och min berättelse består av flera avsnitt med olika handlingar som bildar en gemensam historia.

Mer än bara textproduktion

En viktig del av fanfictionsskrivandet och en av de främsta aspekterna som kan göra fenomenet intressant för modersmåls lärare handlar om fanfictionens dialogiska karaktär, vilken också berörs av Maja i kommentaren ovan. Som pedagogerna samt litteratur- och medieforskarna Christina Olin-Scheller och Patrik Wikström påpekar i verket "Författande fans", en intressant och lättbegriplig introduktion till ämnet, innebär arbete med fanfiction ofta fler verksamheter än bara skrivande eller läsande. Olin-Scheller och Wikström klassificerar Maja och hennes likar som "prosumenter", kulturella medskapare som inte nöjer sig med att bara ta till sig kultur som någon annan producerat, utan som också vill delta, tolka och omskapa.² I praktiken tar detta sig uttryck bland annat på de nätarkiv där fanfictionberättelser publiceras, där både

² Olin-Scheller & Wikström: Författande fans, sid. 15

skribenter och läsare med hjälp av kommentarfält och bloggliknande inlägg tar en aktiv roll i utvecklandet av den text som publiceras. Diskussion och dialogiskt arbete genomsyrar ofta arbetsprocesserna, och många fanfictionförfattare använder sig t.ex. av en s.k. betaläsare³, ett slags extrahjälp och författarkonsult, som läser igenom och kommenterar texten innan den publiceras. På nätarkiv som fanfiction.net är det också möjligt för skribenten att ladda upp sin berättelse i mindre avsnitt, för att läsarna ska ges en möjlighet att tillsammans med författaren diskutera och utvärdera berättelsens framskridande på ett mycket ingående och detaljerat vis. På detta sätt bildas en informell men ändå avancerad textredigeringsverkstad, som kan respondera på texter ur en mängd vinklar och ta sig an både uppmuntrarens och den kritiske betraktarens uppgifter.

Fanfiction som inspiration och källa till lärande

Som alla vet kan det vara både nervöst och spännande att dela med sig av något man själv skapat, men framför allt kan genuin och personlig feedback både inspirera och utveckla. Då jag frågar Maja vad hon tycker om de kommentarer hon brukar få på sina texter lyser ett stort leende upp hennes ansikte.

– Det är härligt. Att få positiv respons på sin text och veta att någon uppskattar det man skriver känns bättre än att få en tia i en modersmålsuppsats. Jag brukar få både positiva kommentarer och konstruktiv kritik, och det fungerar verkligen bra, jag lär mig mycket av dem!

Den positiva feedbacken sporrar Maja till att skriva vidare, och även om hon vill understryka att hon inte skriver bara för sina läsare är de ändå en drivande kraft som får henne att systematiskt arbeta vidare på sin historia. Man kan här se att samarbetet mellan läsare och fanfictionskribent bär frukt på ett sätt som tillfredsställer alla parter. Det är denna typ av effekt som kunde vara intressant för oss modersmåls lärare att försöka återskapa i vår undervisning, för att kunna uppnå det som Olin-Scheller och

---

3 Till betaläsarens uppgifter hör bl.a. att se över textens stil och språk och att förse skribenten med kommentarer om dessa. Betaläsare kan också ge förslag på hur handlingen i en berättelse kunde förbättras, eller kontrollera faktauppgifters giltighet. För mer information, se t.ex. http://en.wikipedia.org/wiki/Beta_reader (på engelska)

Wikström definierar som ”informella läromiljöer som skapar en stark känsla av samhörighet”.⁴

Maja och hennes läsare sammanbinds av ett intresse för den japanska mangaserien One Piece, och tillsammans bildar de ett kunskapsnätverk som läser och berättar historier relaterade till det gemensamma temat. Omsorgsfullt planerade texter med trovärdiga karaktärer och miljöbeskrivningar vinner snabbt gehör hos läsarna, medan författare som tar sig mer friheter med ursprungsberättelsen kan stöta på kritik. Maja anser också själv att hennes fanfictionhobby vid sidan av många roliga stunder även bidragit till att hon under åren utvecklats som skribent och lärt sig mycket nytt.

– Jag tycker absolut att jag utvecklats. Då jag ser på mina texter då jag började skriva och nu är det en stor skillnad. Mitt språk är bättre och jag skriver mer strukturerat. Jag lägger ner mycket tid på att planera min story så att den ska vara så fungerande som möjligt, och ibland går det också tid åt att forska om något visst fenomen för att jag ska kunna skriva om det på ett trovärdigt vis. Jag skulle gärna arbeta som författare i framtiden och det här känns som bra övning för det.

I Majas iakttagelser kan man tydligt se att fanfictionsskrivandet bidragit med överskådlighet och reflektion över vem hon är som skribent och hur hon vill arbeta. Genom att hela tiden ha sina texter tillgängliga kan hon återvända till dem för att följa med sin utvecklingsprocess på ett vis som passar väl ihop med modern processinriktad skrivpedagogik. Som blivande modersmåls lärare ser jag många möjligheter till vidareutveckling och anpassning av fanfictionens metoder, med t.ex. elektroniska skrivportföljer med genuina läsare som exempel på ett tillvägagångssätt.

Avslutande ord

I denna artikel har jag försökt visa på varför jag anser att fanfiction är ett fenomen som vi modersmåls lärare kunde se närmare på och låta oss inspireras av i vår undervisning. Många lärare använder sig redan av vissa fanfictionliknande metoder i undervisningen (t.ex. den klassiska uppgiften att skriva ett brev till en karaktär i en bok), och tröskeln mot att kunna ta in fanfictionens arbetsmetoder i klassrummet torde därför vara ganska

---

⁴ Olin-Scheller & Wikström: Författande fans, sid. 15

låg. Att arbeta med fanfictionens metoder, t.ex. att först skriva vidare på en känd författares berättelse och under arbetets gång diskutera och ta emot regelbunden feedback, är en uppgift som med rätt strukturering och uppbyggnad kunde bidra till att både ge eleverna djupare insikt i litteraturen, samtidigt som en mängd andra kompetenser och literacies utvecklas.

Då man betraktar utkastet till grunderna för den kommande grundskoleläroplanen 2016 kan man se att fanfictionarbete väl kunde passa in i det nya tänkesätt som läggs upp för modersmålsundervisningen. I LP2016 betonas till exempel att eleverna med kommunikationsteknikens hjälp skall öva sig i att producera texter både tillsammans och i grupp, samtidigt som lärmiljön också skall innefatta kultur- och medietextutbudet utanför skolan.⁵ Som jag redan tidigare visat på omfattar fanfiction alla dessa dimensioner, och genom att anpassa genrens verktyg till skolvärlden kan man uppnå många fina resultat.⁶

Att skriva och läsa fanfiction är verksamheter som innefattar både redigerande, diskuterande och reflekterande arbetsmetoder, samtidigt som elevernas egna intressen och kompetenser kan tas i beaktande i uppgiftsplanerandet. Med fanfictionens metoder kunde det vara enkelt att arbeta ämnesintegrerande och multimodalt på ett sätt som kunde vara spännande och intressant för både lärare och elev, och fanfictionens arbetsmetoder kunde speciellt nyttjas till att skapa en miljö som väcker skrivglädje hos eleverna. Som också Olin-Scheller och Wikström påpekar måste lärare som vill arbeta med fanfiction ändå vara öppna för att ge elevernas tolkningar och textvärldar plats vid sidan av det egna materialet, en tanke som också understöds av Maja von Bruun:

– Ja, jag tror nog att man kunde skriva fanfiction i skolan. Men för att det ska fungera måste man hitta inspirationen och tycka att det är roligt. Det är viktigt att uppgiften är

---

⁵ Utbildningsstyrelsen, 2014: LP 2016, Utkast till grunderna för den grundläggande utbildningen, modersmål och litteratur, sid 4.
http://www.oph.fi/lp2016/utkast_till_grunderna_for_laroplanen/grundlaggande_utbildning/103/0/modersmal_och_litteratur

⁶ Utbildningsstyrelsen, 2014:LP 2016, Utkast till grunderna för den grundläggande utbildningen, modersmål och litteratur, sid 4
http://www.oph.fi/lp2016/utkast_till_grunderna_for_laroplanen/grundlaggande_utbildning/103/0/modersmal_och_litteratur

vinklas på ett sådant sätt att man hittar karaktärer man förstår och kan arbeta vidare med.

En rejäl dos förberedande arbete och kreativitet kan alltså vara på sin plats för den lärare som vill testa på att arbeta med fanfiction. Hur mycket av fanfictionens arbetsmetoder man sist och slutligen vill integrera i sin undervisning är naturligtvis upp till var och en, men jag anser ändå att detta definitivt är ett fenomen som är värt att låta sig inspireras av. Informella lärmiljöer som fanfictionvärlden är en stor och viktig potential med tanke på framtidens undervisning.

Källor och lästips:

Olin-Scheller Christina & Wikström Patrik (2010): Författande fans – om fanfiction och elevers literacyutveckling, Studentlitteratur, Lund

- **Utbildningsstyrelsen** (2014): Utkast till grunderna för den grundläggande utbildningen, modersmål och litteratur,
http://www.oph.fi/lp2016/utkast_till_grunderna_for_laroplanen/grundlaggande_utbildning/103/0/modersmal_och_litteratur
- www.fanfiction.net
- **Wikipedia:** <http://sv.wikipedia.org/wiki/Fanfiction> och http://en.wikipedia.org/wiki/Beta_reader

Bild: Maja (2014)